

ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU

z dnia *8 maja* 2026 roku

**w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Bielawa”**

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13 i 426) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się na 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Bielawa”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, określono w załączniku nr 1 do zarządzenia.

§ 3. Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin i zwierząt z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań określono w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 4. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.



[Signature]
Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Gdańsku
Anna Tchórzewska

Załączniki do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku
z dnia 9 maja 2026 roku
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody
„Bielawa”

Załącznik nr 1

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków.

Lp.	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Redukcja powierzchni żerowisk i siedlisk dogodnych dla łączaka <i>Tringa glareola</i> oraz cennych gatunków ptaków szponiastych na skutek ekspansji roślin drzewiastych na otwartej części torfowiska i wrzosowiska.	Ograniczenie ekspansji roślin drzewiastych, utrzymanie powierzchni otwartych torfowisk i wrzosowisk oraz zwiększanie stanu uwilgotnienia rezerwatu na skutek zmniejszenia ewapotranspiracji.
2.	Zbyt duże zwarcie w drzewostanach powstałych z samosiewu i nasadzeń na torfowisku oraz w płatach borów bagiennych i lasu brzoźowo-dębowego, powodujące: a) ograniczenie rozwoju runa fitocenoz leśnych, b) ustępowanie gatunków torfowiskowych, w tym roślin chronionych, zagrożonych w skali kraju i regionu.	Rozluźnienie zwarcia drzewostanu poprzez usunięcie części drzew i kształtowanie składu gatunkowego zgodnego z siedliskiem.
3.	Brak ekstensywnego koszenia lub wypasu powodujący niekorzystne zmiany w składzie gatunkowym szaty roślinnej wrzosowisk na powierzchniach o niedoborze wody w podłożu i ekspansywnym wzroście wrzosu, trzęślicy i roślin drzewiastych	Ekstensywne wykaszanie wrzosowisk.
4.	Ubożenie florystyczne oraz negatywne zmiany struktury fitocenoz łąk zmiennowilgotnych wskutek zaniechania koszenia.	Ekstensywne koszenie łąk.
5.	Odwodnienie złoża torfowego, w tym: a) zahamowanie procesów torfotwórczych, b) murszenie torfu, c) degradacja i ustępowanie nieleśnych, otwartych fitocenoz torfowiskowych, d) ekspansja gatunków drzewiastych i rozwój fitocenoz leśnych, e) ustępowanie gatunków torfowiskowych i wrzosowiskowych, w tym roślin chronionych, zagrożonych w skali kraju i regionu, f) zmniejszenie powierzchni siedlisk gatunków ptaków wodno-błotnych.	1) Wycinka samosiewów drzew i ich odrośli, obrączkowanie drzew; 2) wycinka krzewów; 3) powstrzymanie powierzchniowego i podpowierzchniowego odpływu wód poza granice rezerwatu poprzez kształtowanie płytkich niecek oraz konserwację istniejących obiektów zatrzymujących ubytek wody z torfowiska, w szczególności grobli,

		zainicjowanie procesów torfotwórczych poprzez usuwanie warstwy murszu i wysuszonego torfu.
6.	Ekspansja inwazyjnych i obcych gatunków, powodująca ograniczenie rozwoju rodzimych roślin torfowiskowych, wrzosowiskowych i leśnych.	1) Usuwanie rdestowca <i>Reynoutria sp.</i> ; 2) usuwanie borówki amerykańskiej <i>Vaccinium corymbosum</i> ; 3) prowadzenie kontroli w celu identyfikacji stanowisk gatunków inwazyjnych i obcych, w razie potrzeby ich usuwanie.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
7.	Możliwa ekspansja inwazyjnych i obcych gatunków, powodująca ograniczenie rozwoju rodzimych roślin torfowiskowych i leśnych.	Prowadzenie kontroli w celu identyfikacji stanowisk gatunków inwazyjnych i obcych, w razie potrzeby ich usuwanie.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
8.	Zagrożenie pożarowe przesuszonych części kopuły torfowiska.	1) Ukształtowanie niecek na powierzchni dawnego pasa przeciwpożarowego; 2) utrzymanie funkcjonalności pasa przeciwpożarowego - zależnie od stanu uwilgotnienia/zarośnięcia; 3) usuwanie roślinności z najstarszych płatów wrzosowisk (w tym martwej i usychającej) o powierzchni powyżej 0,2 ha; 4) poprawa przejezdności dróg przeciwpożarowych i dojazdów do pomp przeciwpożarowych oraz w miarę potrzeb prowadzenie ćwiczeń akcji gaśniczej w celu kontroli przejezdności dróg przeciwpożarowych, dojazdów do pomp i sprawności pomp; 5) konserwacja studni przeciwpożarowych w rezerwacie i jego bezpośrednim sąsiedztwie (5 szt.) oraz w razie potrzeby dostrzegalni przeciwpożarowej, platform, szlabanów i znaków; 6) prowadzenie sezonowych kontroli przeciwpożarowych.
9.	Nieukierunkowana penetracja terenu rezerwatu.	Bieżąca konserwacja, naprawa i uzupełnianie oznakowania granic rezerwatu i infrastruktury turystycznej.

Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
10.	Degradacja walorów przyrodniczych, w tym zanieczyszczanie wód i gleby, na skutek składowania odpadów w granicach rezerwatu.	1) Bieżące usuwanie odpadów; 2) zabezpieczanie rezerwatu przed niekontrolowaną penetracją i możliwością zanieczyszczania.
11.	Niepokojenie ptaków w okresie lęgowym i w czasie odpoczynku w okresie wędrówek podczas wykonywania niektórych zabiegów ochronnych w rezerwacie.	Wprowadzenie ograniczeń terminowych i godzinowych prowadzenia działań ochrony czynnej, mogących wpływać na płoszenie i niepokojenie ptactwa.

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, gatunków roślin i zwierząt z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Usuwanie samosiewów i odrośli drzew i krzewów z otwartej powierzchni torfowiska i wrzosowiska, stanowiącej potencjalne siedlisko i żerowisko dla ornitofauny.	Powierzchnia ok. 300 ha. 1) Usuwać osobniki drzew (głównie brzoza, sosna) oraz krzewów (głównie wierzba) na powierzchniach wskazanych przez sprawującego nadzór nad rezerwatem przyrody – kilkakrotnie w ciągu sezonu wegetacyjnego, w miarę potrzeb; 2) samosiewy i odrośla drzew i krzewów należy wyrwać z korzeniami, a jeżeli to niemożliwe wycinać w miarę możliwości przy samym podłożu lub zaobrócić; 3) w zależności od stopnia rozwoju i zagęszczenia roślin, biomasę wykorzystać do wykonania innych zabiegów, wywieźć poza obszar rezerwatu lub – jeśli nie zagraża rozwojowi gatunków torfowiskowych – pozostawić na gruncie; 4) biomasę wynieść/wywieźć po szlakach wywozu wskazanych przez sprawującego nadzór nad rezerwatem przyrody; 5) utrzymać funkcjonalność szlaków wywozu z wykorzystaniem materiału lokalnego 6) dopuszcza się zastosowanie eksperymentalnych metod usuwania samosiewów i odrośli drzew i krzewów na powierzchniach próbnych, np. okrywanie karp korzeniowych – po konsultacji ze sprawującym nadzór nad rezerwatem przyrody; 7) prace wykonać od pierwszego dnia lipca do ostatniego dnia lutego.	Działki ew. nr: 448/15, 448/16, 448/17, 448/18, 450/36, 450/37, 450/38, 450/39, 450/41, 450/42, 456, 469/2, 469/3, 469/4, 469/5, 469/6, 469/7, 469/8, 469/9, 469/10, 469/11, 469/12, 469/13, 469/14, 469/15, 484/3, 489, 499/2, 499/3, 499/4, 499/5, 503/3, 503/4, 504, 508/2, 508/3, 508/4, 508/5, 524, 532/2, 532/3, 532/4, 532/5, 532/6, 535, 536 obr. Sławoszyno, gmina Krokowa, nr 367, 18/2 obręb Ostrowo, gmina Władysławowo, nr 17/2, 685, 686, 58/4 obręb Mieroszyno, gmina Puck, nr 59, 72, 145, 146, 147 obręb Sulicice, gmina Krokowa
2.	Wykaszenie wrzosu na powierzchniach porośniętym wieloletnim, starzejącym się wrzosem	Powierzchnia ok. 150 ha. 1) Wykaszać nieregularne powierzchnie o szerokości do kilkunastu metrów oddzielone od siebie pasami roślinności nieskoszonej; 2) jednorazowo kosić maksimum 1/3 powierzchni całkowitej wrzosowiska; 3) skoszoną biomasę usunąć poza torfowisko; 4) termin wykaszania: wrzesień – koniec lutego.	Działki ew. nr 469/11, 469/15, 524, 532/2, 532/3, 532/4, 532/5, 532/6, 508/5, 504, 499/3, 499/4, 499/5, 503/3, 503/4, 535, 448/18, 448/17, 448/16 obręb Sławoszyno, gmina Krokowa, nr 367, 18/2 obręb Ostrowo, gmina Władysławowo, nr 17/2, 685, 686, 58/4 obręb

			Mieroszyno, gmina Puck, nr 72 obręb Sulicice, gmina Krokowa.
3.	Usuwanie części drzew z nadmiernie zwartych drzewostanów pochodzących z samosiewu i z nasadzeń.	Powierzchnia ok. 1,2 ha. 1) Usuwać pojedyncze okazy świerka wskazane przez sprawującego nadzór nad rezerwatem przyrody; 2) zabieg nastawiony na usunięcie świerka. Preferowane zachowanie najstarszych drzew; 3) termin prac: od pierwszego dnia września do ostatniego dnia lutego.	Działka ew. nr 68 obr. Sulicice, gmina Krokowa.
		Powierzchnia ok. 12 ha. 1) Usuwać pojedyncze osobniki brzozy oraz sosny wskazane przez sprawującego nadzór nad rezerwatem przyrody; 2) zabieg nastawiony na kształtowanie właściwego składu gatunkowego pomorskiego lasu dębowo-brzozowego (protekcja dęba). Preferowane zachowanie najstarszych drzew; 3) termin prac: od pierwszego dnia września do ostatniego dnia lutego.	Działki ew. nr 60, 66, 67, 146, 147, 148/2, 153/2, 154/2, 155/2, 156/2, 157/2, 158/2, 159/2, obr. Sulicice, gmina Krokowa
		Powierzchnia ok. 103,3 ha. 1) Usuwać osobniki drzew (głównie sosna) wskazane przez sprawującego nadzór nad rezerwatem przyrody; 2) zabieg nastawiony na kształtowanie właściwego składu gatunkowego borów bagiennych i zachowanie najstarszych drzew; 3) termin prac: od pierwszego dnia września do ostatniego dnia lutego.	Działki ew. nr 448/14, 448/15, 448/16, 448/17, 448/18, 450/33, 450/34, 450/35, 450/36, 450/37, 450/38, 450/39, 450/40, 450/41, 450/42, 469/11, 469/15, 484/3, 489, 499/2, 499/5, 532/2 obr. Sławoszyno, gmina Krokowa. Działki ew. nr 206, 208, 210, 212, 237, 245, 247 obr. Ostrowo, gmina Władysławowo. Działki ew. nr 41, 42 obr. Sulicice, gmina Krokowa.
4.	Zachowanie otwartego charakteru śródleśnych enklaw łąk zmiennowilgotnych	Powierzchnia ok. 0,61 ha 1) Ekstensywne koszenie łąk zmiennowilgotnych na wysokość ok. 10-15 cm; 2) koszenie wykonywać ręcznie lub mechanicznie, przy użyciu sprzętu przystosowanego do pracy na terenie podmokłym (np. wyposażonego w	Dz. ew. nr 145, 146, 147 obręb Sulicice, gmina Krokowa

		dodatkowe koła zmniejszające nacisk opon na powierzchnię); 3) termin prac: od połowy sierpnia do końca września.	
6.	Zachowanie i rozbudowa obiektów zatrzymujących ubytek wody z torfowiska.	1) Niecki zlokalizować na drodze odpływu wód powierzchniowych; 2) maksymalna głębokości niecki do 0,7 m; 3) zablokowanie odpływu wody istniejącymi rowami – w miarę potrzeb.	Obszar rezerwatu.
		Prowadzić konserwację istniejących grobli, dróg o charakterze przeciwpożarowym i innych wzmocnień powstrzymujących ubytek wody – według potrzeb.	Obszar rezerwatu.
7.	Usuwanie inwazyjnych i obcych gatunków konkurencyjnych dla gatunków torfowiskowych.	Rdestowiec <i>Reynoutria sp.</i> - powierzchnia ok. 500 m²; według potrzeb. 1) Usuwać całe osobniki, zarówno części naziemne i podziemne lub okrywać stanowiska; 2) biomasę usunąć poza teren rezerwatu i zutylizować.	Działka ew. nr 17/2, 686, 685 obr. Mieroszyno, gmina Puck.
		Borówka amerykańska <i>Vaccinium corymbosum</i> - liczebność ok. 100 osobników; według potrzeb. 1) Usuwać wszystkie osobniki; 2) usuwać krzewy wraz z bryłą korzeniową; 3) biomasę usunąć poza teren rezerwatu i zutylizować.	Działki ew. nr 448/15, 448/16, 448/17, 448/18 obr. Sławoszyno, gmina Krokowa.
8.	Zabezpieczenie przeciwpożarowe przesuszonych części kopuły torfowiska.	Powierzchnia ok. 6 ha; według potrzeb. Utrzymanie pasa przeciwpożarowego: 1) Przeprowadzić mineralizację i/lub koszenie traw i usuwanie samosiewów z powierzchni pasa, zależnie od stopnia uwilgotnienia terenu; 2) biomasę z roślin zielnych rozdrobnić i rozrzucić równomiernie po powierzchni pasa; 3) biomasę z brył korzeniowych i roślin drzewiastych usunąć poza rezerwat; 4) termin prac: lipiec – wrzesień.	Działki ew. nr 424, 469/15, 524, 525, 532/2, 532/3 obr. Sławoszyno, gmina Krokowa. Działka ew. nr 369 obr. Ostrowo, gmina Władysławowo.
		Powierzchnia ok. 15 ha; według potrzeb. 1) Usuwać pędy z usychających i uschłych płatów wrzosowisk o powierzchni powyżej 0,2 ha; 2) pędy roślin usuwać jak najniżej; 3) termin prac: wrzesień – listopad.	Działki ew. nr 469/11, 469/12, 469/13, 469/14, 469/15, 448/16, 448/17, 448/18, 499/3, 499/4, 499/5, 503/3, 503/4, 504, 508/5, 524, 532/2, 532/3, 532/4, 532/5, 532/6, 535 obr. Sławoszyno, gmina

			Krokowa.
		Na długości ok. 1460 mb. 1) Utrzymać przejezdność dróg przeciwpożarowych, dojazdów do pomp przeciwpożarowych i szlaków służących do wykonywania zabiegów ochronnych z wykorzystaniem materiału lokalnego; 2) prowadzić ćwiczenia akcji gaśniczej w celu kontroli przejezdności dróg przeciwpożarowych, dojazdów do pomp i sprawności pomp - według potrzeb.	Działki ew. nr 424, 448/14, 448/15, 448/16, 448/17, 450/33, 450/34, 450/35, 450/37, 450/38, 450/40, 450/41, 450/42, 484/3, 489, 525, 532/2, 532/3 obr. Sławoszyno, gmina Krokowa. Działki ew. nr 206, 207 obr. Ostrowo, gmina Władysławowo.
		Powierzchnia ok. 300 m ² . Wykonać 1 plac manewrowy dla ciężkich wozów strażackich przy użyciu lokalnego materiału.	Działka ew. nr 424 obr. Sławoszyno, gmina Krokowa.
		Prowadzić przeglądy i konserwację studni przeciwpożarowych oraz w razie potrzeby dostrzegalni przeciwpożarowej, platformy obserwacyjnej, szlabanów i znaków.	Działki ew. nr 469/15, 499/5, 450/42, 532/5, obr. Sławoszyno, gmina Krokowa.
		Prowadzić sezonowe kontrole przeciwpożarowe w miesiącach czerwiec-wrzesień.	Obszar rezerwatu.
9.	Ukierunkowanie ruchu pieszego w rezerwacie.	Prowadzić konserwację, bieżącą naprawę i uzupełnianie oznakowania granic rezerwatu i infrastruktury turystycznej.	Obszar rezerwatu.
		Wybudować platformę widokową wraz z urządzeniem dojścia do platformy – wyprofilowanie terenu, budowa kładki, wyгородzenie i oznakowanie dojścia, montaż tablic informacyjnych – według potrzeb.	Działka ew. nr 20/7 obr. Ostrowo, gmina Władysławowo lub 424 obr. Sławoszyno, gmina Krokowa.
		Zamontować szlabany ograniczające nielegalny wjazd na teren rezerwatu.	Działki ew. nr 17/2, 58/4 obr. Mioszyno, gmina Puck, według potrzeb.
		Utrzymanie elementów krajobrazu i infrastruktury ograniczających nielegalne wejścia na teren rezerwatu. Uprzątnięcie pozostałości ogrodzenia, nie spełniającego swojej funkcji.	Działka ew. nr 685 obr. Mioszyno, gmina Puck.
10.	Usuwanie odpadów.	Usuwać odpady pochodzenia antropogenicznego – według potrzeb.	Obszar rezerwatu.
11.	Prowadzenie nadzoru przyrodniczego i monitoring.	1) Prowadzić kontrole pod kątem występowania obcych i/lub inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt, w razie potrzeby ich usuwanie; 2) wykonać inwentaryzację stanowisk cennych i chronionych gatunków roślin; 3) prowadzić monitoring pod kątem występowania cennych i chronionych gatunków zwierząt – według potrzeb,	Obszar rezerwatu.

		w oparciu o wytyczne monitoringu PMŚ GIOŚ lub eksperta; 4) prowadzić monitoring siedlisk na stałych powierzchniach monitoringowych oraz rozszerzenie zakresu o nowe powierzchnie – według potrzeb, w oparciu o wytyczne monitoringu PMŚ GIOŚ lub eksperta; 5) przeprowadzić monitoring efektów wykonania działań ochronnych w 3 lub 5 roku obowiązywania dokumentu – według potrzeb, w oparciu o wytyczne monitoringu PMŚ GIOŚ lub eksperta; 6) prowadzić nadzór nad wykonywaniem prac z zakresu działań ochrony czynnej – według potrzeb.	
12.	Prowadzenie monitoringu warunków gruntowo-wodnych.	1) Prowadzić kontrole stanu wód na torfowisku oraz wybranych elementów ekosystemu przy użyciu istniejącej sieci pomiarowej; 2) prowadzić kontrole stanu urządzeń monitorujących poziom wód (konserwacja, naprawa, wymiana i uzupełnienie) - według potrzeb; 3) wykonać badania miąższości torfu z wykorzystaniem narzędzi ręcznych.	Obszar rezerwatu.
13.	Usuwanie warstwy murszu i wysuszonego torfu w celu zainicjowania procesów torfotwórczych	Powierzchnia ok. 0,02 ha. 1) Usunięcie warstwy murszu i wysuszonego torfu z wyniesionych grobli pomiędzy torfiankami i pozostałości po nieużytkowanych drogach – do poziomu uwilgotnienia. 2) Zebrany materiał wykorzystać do innych zabiegów ochronnych, np. do zasypywania lub wypłycania liniowych dróg odpływu wody. 3) Realizację działania wykonać na powierzchniach próbnych od 30-100 m².	Obszar rezerwatu zajmowany przez roślinność torfowisk wysokich
Prace związane z kształtowaniem szaty roślinnej na terenie rezerwatu wykonywać w godzinach: w lipcu 6:00-19:00, w sierpniu 7:00-18:00, we wrześniu 7:00-16:00, w październiku 8:00-16:00, w listopadzie 8:00-15:00, od grudnia do lutego bez ograniczeń czasowych. Dopuszcza się prowadzenie działań w innych okresach oraz godzinach, po konsultacji ze sprawującym nadzór nad rezerwatem przyrody.			
Biomasę pozostałą po zabiegach wywieźć poza obszar rezerwatu, wykorzystać do wykonywania innych zabiegów ochronnych lub zutylizować, po konsultacji ze sprawującym nadzór nad rezerwatem przyrody.			

Uzasadnienie

Zadania ochronne dla rezerwatu przyrody zostały opracowane na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13 ze zm.), zgodnie z art. 22 ust. 3 tej ustawy. Przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymania celu ochrony rezerwatu.

Rezerwat „Bielawa” został uznany na mocy Rozporządzenia Nr 8/2005 Wojewody Pomorskiego z dnia 30 maja 2005 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Bielawa” (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 59 poz. 1110). Obecnie obowiązuje Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 2 kwietnia 2026 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Bielawa". Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu przestrzennego pozostałości torfowiska wysokiego typu bałtyckiego i wilgotnych wrzosowisk wraz z charakterystyczną roślinnością oraz gatunkami flory i fauny.

Rezerwat położony jest w województwie pomorskim, powiecie puckim, na terenie gmin Krokowa, Puck i Władysławowo. Leży on w obrębie obszarów Natura 2000: Bielawa i Bory Bażynowe PLH220063 oraz Bielawskie Błota PLB220010, w otulinie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, a także na terenie Bielawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Rezerwat obejmuje grunty stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku, w zarządzie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Wejherowo, w zarządzie Starosty Puckiego, grunty gminy Władysławowo i Krokowa oraz właścicieli prywatnych.

Do najcenniejszych siedlisk przyrodniczych rezerwatu należą: 2180 Lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich, 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 4010 Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym *Erica tetralix*, 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska, 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*), 91D0 Bory i lasy bagienne – siedliska z załącznika 1 Dyrektywy Siedliskowej. W rezerwacie przyrody „Bielawa” zachowały się także fragmenty zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (*Molinion*). Zbiorniki wodne w rezerwacie wraz z otoczeniem stanowią siedlisko traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* oraz zalotki większej *Leucorrhinia pectoralis*. Ponadto, na terenie rezerwatu panują warunki dogodne dla populacji lęgowej łączaka *Tringa glareola* i populacji wędrownego żurawia *Grus grus*.

Torfowisko Bielawskie Błota, którego znaczna część jest chroniona w formie rezerwatu przyrody „Bielawa”, było w przeszłości intensywnie odwadniane. Jednym z przejawów niekorzystnych zmian wywołanych odwodnieniem, zachodzących w rezerwacie, jest ustępowanie fitocenoz nieleśnych oraz ekspansja drzew, głównie brzozy i sosny. Rozwój roślinności drzewiastej (szczególnie brzozy) na powierzchni torfowiska wpływa znacząco na wzrost ewapotranspiracji, przyczyniając się do zwiększenia ubytku wody z torfowiska. Sukcesja drzew prowadzi również do degeneracji światłolubnych zbiorowisk otwartych torfowisk na skutek zacienienia. Ponadto, wkraczanie roślinności drzewiastej na torfowisko powoduje utratę lub ograniczenie siedlisk dla ptaków związanych z otwartymi powierzchniami torfowiskowymi, w tym cennych gatunków ptaków szponiastych oraz łączaka, dla którego rezerwat „Bielawa” stanowi jedno z kilku potwierdzonych stanowisk lęgowych w Polsce. Na skutek przekształceń warunków wodnych na torfowisku, zmianie ulega również zasięg i stan biocenoz występujących na tym obszarze

oraz ich części składowych, najbardziej wrażliwych na niekorzystne lub zmienne warunki siedliskowe. Pogorszenie stanu ochrony siedlisk należy także wiązać z utrzymującymi się niekorzystnymi zmianami warunków klimatycznych, głównie brakiem opadów oraz bezśnieżnymi zimami.

Priorytetem zadań ochronnych jest zatrzymanie wody opadowej, która zasila torfowisko, poprzez zahamowanie jej odpływu oraz zmniejszenie strat na skutek ewapotranspiracji w miejscach, w których jest to obecnie możliwe. W tym celu zaplanowano kontynuację zabiegów polegających na usuwaniu samosiewów i odrośli drzew i krzewów z powierzchni torfowiska (ograniczenie ewapotranspiracji) oraz działania związane z konserwacją i rozbudową istniejącej infrastruktury zatrzymującej ubytek wody z torfowiska. Zaproponowano jedynie modyfikację terminów i metod cięcia odrośli i nalotu drzew. Obserwowane skutki zabiegów wykonanych w ostatnich latach poddają w wątpliwość stosowane dotąd metody, tj. jednokrotne cięcie w ciągu roku w stanie spoczynku drzew. Z tego względu zasadne wydaje się wykonanie cięć w sezonie wegetacyjnym, w czasie zwiększonego wydatku energetycznego drzew, związanego ze wzrastaniem, ze zwiększoną częstotliwością w ciągu jednego sezonu do 2-3 razy. Jednocześnie, z uwagi na ochronę lęgów ptaków, wycinkę odrośli i nalotu drzew i krzewów dopuszczano dopiero od początku lipca, gdy mogą się zdarzyć jedynie ewentualne powtórki nieudanych lęgów, oraz pod nadzorem RDOŚ w Gdańsku. Zaproponowana wyżej zmiana terminów cięcia jest zasadna również z uwagi na brak pokrywy śnieżnej podczas większości ostatnich zim, co powoduje większe ryzyko uszkodzenia powierzchni torfowiska w trakcie prac. W obliczu zmieniających się warunków klimatycznych wykonanie prac na torfowisku w sezonie letnim, kiedy poziom wody na torfowisku jest stosunkowo niski, daje większe szanse na zapobieżenie niszczeniu wrażliwej roślinności i struktury torfowiska, w porównaniu do okresu jesienno-zimowego, gdy poziom wody jest wysoki, a wierzchowina torfowiska nie jest zmrożona, a jedynie pokryta cienką warstwą śniegu przez krótki czas.

Na obszarach zajętych przez wilgotne wrzosowiska, na skutek zarzucenia okazjonalnego wykaszania wrzosu (dawniej do różnych celów gospodarczych) lub ekstensywnego wypasu, zachodzą niekorzystne zmiany w składzie gatunkowym szaty roślinnej. Obserwowany jest ekspansywny wzrost wrzosu, trzęślicy i roślin drzewiastych, zwłaszcza na powierzchniach o niedoborze wody w podłożu. Zaproponowano działanie polegające na ekstensywnych koszeniu fragmentów wrzosowisk na powierzchniach porośniętym wieloletnim, starzejącym się wrzosem. Na terenie rezerwatu zachowała się śródleśna enklawa łąki zmiennowilgotnej na gruntach prywatnych, wymagająca koszenia. Wprowadzono działanie umożliwiające właścicielom prywatnym ekstensywne użytkowanie łąki, warunkujące jej dalsze przetrwanie.

Usunięcie roślinności drzewiastej, ekstensywne koszenie wrzosowisk i łąk oraz polepszenie warunków wodnych na torfowisku przyczyni się do poprawy warunków dla cennych gatunków ptaków szponiastych i poprawy struktury siedlisk lęgowych łączaka.

W zarządzeniu zaproponowano eksperymentalny zabieg renaturyzacyjny, polegający na usunięciu warstwy murszu i wysuszonego torfu z grobli pomiędzy torfiankami lub pozostałości dróg. Działanie będzie miało charakter doświadczalny.

Prowadzone w przeszłości zalesienia gruntów (tzw. nieużytków oraz gruntów porolnych), położonych w obrębie obecnie zalesionej części rezerwatu, doprowadziły do wykształcenia się drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem. Ponadto, zarówno na tych powierzchniach, jak i na powierzchniach pozostałych

po osuszeniu torfowiska, gdzie nastąpiła sukcesja drzew, obserwuje się nadmierne zwarcie drzewostanów. Zbyt duże zwarcie jednowiekowego drzewostanu (m.in. płatów potencjalnych borów bagiennych oraz pomorskiego lasu brzoźowo-dębowego), uniemożliwia prawidłowy rozwój roślinności runa, co powoduje rozwój silnie zdegenerowanych leśnych fitocenoz np. bagiennych, pozbawionych najcenniejszych gatunków charakterystycznych. Brak dostatecznego doświetlenia utrudnia również naturalne odnowienie drzew i kształtowanie zróżnicowanej struktury wiekowej. Podkreślenia wymaga fakt, że pomimo prowadzenia zabiegów w poprzednich latach, nadal istnieje potrzeba usuwania części drzew w celu poprawy warunków siedliskowych dla naturalnego odnowienia fitocenoz, w szczególności dębu. Kontynuacja zabiegów ochronnych przewidzianych dla fitocenoz leśnych ma na celu dalsze rozluźnienie nadmiernie zwartych drzewostanów, poprawę warunków świetlnych dna lasu oraz wyeliminowanie gatunków obcych siedliskowo (świerk, brzozy, sosny).

Ze względu na wysokie zagrożenie pożarowe wynikające z niewystarczającego uwodnienia silnie przekształconej kopuły torfowiska, zaplanowano kontynuację szeregu zabiegów mających za zadanie zabezpieczenie obszaru rezerwatu przed utratą wartości przyrodniczych mogącą nastąpić na skutek pożaru. Działania obejmują m.in. mineralizację i koszenie powierzchni pasa przeciwpożarowego, usuwanie w miarę potrzeb płatów wrzosów i niskopiennej roślinności, uschniętej na skutek przedłużającego utrzymywania się niesprzyjających warunków siedliskowych, kontrolę, konserwację i rozbudowę infrastruktury przeciwpożarowej oraz prowadzenie sezonowych kontroli przeciwpożarowych.

Zagrożeniem jest także rozwój obcych i inwazyjnych gatunków, konkurencyjnych dla rodzimych gatunków torfowiskowych, przede wszystkim rdestowca i borówki amerykańskiej stwierdzonych w rezerwacie. W celu wyeliminowania ich z rezerwatu zaplanowano usunięcie wszystkich zlokalizowanych na gruncie osobników ww. gatunków, a także prowadzenie kontroli pod kątem występowania obcych i/lub inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt oraz ich ewentualne dalsze usuwanie.

Ze względu na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe, rezerwat cieszy się dużym zainteresowaniem wśród lokalnych mieszkańców oraz turystów (m.in. zbieranie zrzutów, żurawiny i grzybów, wjazdy pojazdami, wykonywanie fotografii, spacer). Puszczane luzem psy stanowią zagrożenie dla zwierzyny, w szczególności płowej oraz młodych osobników ptactwa. W celu ograniczenia penetracji rezerwatu przez ludzi zaplanowano konserwację, bieżącą naprawę i uzupełnianie oznakowania granic rezerwatu, infrastruktury zabezpieczającej przed antropopresją i infrastruktury turystycznej. Przewidziano również bieżące usuwanie odpadów z terenu rezerwatu.

Prowadzenie nadzoru przyrodniczego oraz hydrologicznego, a także monitoringu, w szczególności siedlisk przyrodniczych i ornitologicznego, pozwoli na gromadzenie cennych danych, które są niezbędne do ewaluacji dotychczas prowadzonych prac oraz planowania i wykonywania dalszych działań z zakresu ochrony czynnej.

Niniejsze zarządzenie ma zapewnić kontynuację wieloletnich działań z zakresu ochrony czynnej (przede wszystkim usuwanie samosiewów i odrośli roślin drzewiastych z kopuły torfowiska) oraz prowadzonego dotychczas nadzoru i monitoringu przyrodniczego.

Zakres zadań ochronnych przygotowano w oparciu o zapisy do projektu planu ochrony rezerwatu „Bielawa” oraz planowany przez RDOŚ w Gdańsku zakres przedsięwzięć czynnej ochrony przyrody, opierając go na dotychczasowych doświadczeniach związanych z prowadzeniem ochrony czynnej zarówno przez RDOŚ w Gdańsku, jak i Fundację Rozwoju

Uniwersytetu Gdańskiego, z uwzględnieniem prac zaplanowanych w ramach projektu nr FENX.01.05-IW.01-0113/24 pn. Wdrażanie działań z zakresu ochrony czynnej na obszarach Natura 2000 oraz wniosków właścicieli gruntów prywatnych.

Działania ochronne w rezerwacie „Bielawa” korespondują z zapisami Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bielawa i Bory Bażynowe PLH220063 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2020 r., poz. 1581).

Działania ochronne w rezerwacie „Bielawa” nie są sprzeczne z zapisami Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 11 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bielawskie Błota PLB220010 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014 r., poz. 2318).

Informacja o projekcie zadań ochronnych została zamieszczona w publicznie dostępnym wykazie danych <https://system.sios.pl> nr karty 280/2026.

W rezerwacie nie przewiduje się wykonania zadań ochronnych dotyczących ochrony czynnej gatunków grzybów. W rezerwacie nie ma obszarów objętych ochroną ścisłą i krajobrazową.

Projekt zarządzenia został zaopiniowany przez Generalną Dyрекję Ochrony Środowiska (pismo DZP-WP.6201.20.2026.JB z dnia 21 kwietnia 2026 r.). Uwagi dotyczące ujednolicenia zapisów w zakresie nadzorowania działań oraz dodania monitoringu efektów wykonania działań ochronnych zostały uwzględnione.

przygotowała: Katarzyna Koryśko - specjalista

